

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

Forslag til endringer i opplæringsloven, friskoleloven og folkehøyskoleloven

(forbud mot ansettelse i videregående skoler og folkehøyskoler for personer med dom for seksuelt overgrep mot mindreårig anmerket på sin politiattest)

31. okt. 2018

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunnen for forslaget	3
3	Gjeldende rett	4
4	Opplæringsloven § 10-9 - kort tilbakeblikk	6
5	Departementets vurderinger	7
6	Departementets forslag.....	11
7	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	11
8	Kommentarer til lovforslaget	11
9	Lovforslag	12

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova). Tilsvarende endringer foreslås i lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova).

Departementet foreslår at personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, ikke skal kunne ansettes fast eller midlertidig i videregående skole. Forslaget innebærer at reglene for slike tilfeller bli likelydende for grunnskoler og videregående skoler.

Et tilsvarende forbud mot ansettelse foreslås i lov 6. desember 2002 nr. 72 om folkehøyskoler. I tillegg foreslås innført krav om at politiattest med innhold som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd, blir fremlagt av den som tilbys stilling, fast eller midlertidig, i folkehøyskole. I dag er det styret ved skolen som i hvert enkelt tilfelle avgjør om politiattest med slikt innhold skal fremlegges.

2 Bakgrunnen for forslaget

I grunnskolen kan personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige ikke bli ansatt, hverken fast eller midlertidig, jfr. opplæringsloven § 10-9. Det samme gjelder ved ansettelse i barnehager og i en del andre virksomheter omtalt i opplæringsloven § 10-9 første ledd. Om disse, se pkt. 3 nedenfor om gjeldende rett.

I videregående skole derimot gir ikke en slik dom automatisk forbud mot ansettelse. Den ansvarlige for ansettelsen må her konkret vurdere hvilke konsekvenser en slik dom skal få. Denne vurderingen er krevende og får konsekvenser både for den domfelte som er tilbudt en stilling i videregående skole og for elevene.

Departementet ønsker å gi elever i videregående skole samme vern mot personer dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige som elever i grunnskolen i dag har. Om formålet med bruk av politiattest heter det i politiregisterloven § 37 at politiattest kan brukes *"for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon dersom.....utelukkelse kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer."*

En stor del av elevene i videregående skole er mindreårige. Formålet nevnt ovenfor støtter departementets ønske om like regler for politiattest i videregående skole som i grunnskolen. Hensynet til vern om barn og unge veier for departementet tyngre enn hensynet til en domfelts behov for resosialisering og ønske om å bli ansatt i videregående skole etter sonet straff.

Det har over tid fremkommet at noen personer dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige er ansatt, fast eller midlertidig, i videregående skole. Dette harmonerer ikke med formålet ovenfor. Med sitt forslag ønsker departementet å hindre flere slike

ansettelser. Forslaget vil som utgangspunkt ikke ha konsekvenser for dem som allerede er ansatt. Men det kan unntaksvis få slike konsekvenser hvis en som allerede er ansatt søker ny stilling ved den samme skolen, eventuelt ved en annen skole. Da skal politiattest fremlegges av den som blir tilbudt stillingen, og ansettelsesforbud vil gjelde dersom dom for seksuelt overgrep mot mindreårig fremgår av attesten. Slik sett kan innføring av ansettelsesforbud også få konsekvenser for dem som allerede er ansatt.

Departementet ber spesielt om høringsinstansenes innspill til dette punktet.

Det er i videregående skole både mindreårige elever og elever over 18 år. Selv om formålet med bruk av politiattest nevnt ovenfor er begrunnet i vern om mindreårige, er det etter departementets syn ikke avgjørende forskjell mellom en elev i videregående på 17 eller 18 år. Begge vil ha behov for beskyttelse. Det samme vil gjelde i folkehøyskoler. Her er storparten av elevene på langkurs over 18 år, men noen er mindreårige i aldersgruppen fra 16 til 18 år.

Om begrepet "mindreårige", se nedenfor under pkt. 3.2.

3 Gjeldende rett

3.1 Generelt om bruk av politiattest

Det må foreligge hjemmel i spesiallovgivningen for å kreve fremlagt politiattest. Den som blir tilbudt en stilling i skolen, må fremlegge politiattest – ikke eldre enn tre måneder - før ansettelsen kan skje. Bestemmelse i spesiallovgivningen angir hvilket innhold attesten skal ha. Skoleeier som er ansvarlig for ansettelsen, må be den som er tilbudt stillingen fremlegge slik attest som loven krever. Den som er tilbudt stillingen må selv henvende seg til politiet og der be om at politiattest utstedes for nettopp dette formålet, dvs. ansettelse i skolen. Det understrekes at politiattest ikke skal vedlegges søknaden til stilling. Slik attest skal kun kreves av den som blir innstilt til å bli ansatt i stillingen.

3.2 Opplæringsloven

Bestemmelsen om politiattest er inntatt i opplæringsloven § 10-9. Her heter det i bestemmelsens *første ledd* at den som skal ansettes, fast eller midlertidig, i grunnskolen og i videregående skole, må fremlegge politiattest med tilsvarende innhold som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Samme krav stilles til dem som skal ansettes i musikk- og kulturskolen etter opplæringsloven § 13-6, i skolefritidsordning etter opplæringsloven § 13-7, i leksehjelpordning etter opplæringsloven § 13-7a og i skolelignende aktivitetstilbud. Sistnevnte vil si aktivitetstilbud i regi av skoleeieren med tilknytning til skolen og som har karakter av opplæring. Sommerskole er et eksempel på dette. Bestemmelsen i første ledd er en "skal-regel" – politiattest må fremlegges.

Politiregisterloven § 39 første ledd, nevnt ovenfor og som henviser til i opplæringsloven § 10-9 første ledd, er en bestemmelse om politiattest myntet på personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige. Den lister opp en rekke straffebestemmelser. Overtredelse av disse straffebestemmelsene skal anmerkes på

politiattest utstedt etter denne bestemmelsen i politiregisterloven. Politiregisterloven § 39 første ledd angir altså innholdet av den politiattesten som må fremlegges når det søkes stilling i skolen og i andre aktiviteter som omtalt i opplæringsloven § 10-9 første ledd.

I opplæringsloven § 10-9 *andre ledd* heter det at skoleeieren kan kreve tilsvarende politiattest fremlagt av andre personer enn dem som omtales i første ledd. Vilkåret for å kreve dette er at disse personene regelmessig oppholder seg i skolen eller i noen av de aktivitetene som første ledd omhandler. Her er det altså ikke krav til ansettelse, men regelmessig opphold i skole eller aktiviteter som nevnt. Her er også kravet om fremleggelse av politiattest begrenset til de tilfeller der skoleeieren krever dette. Det er altså en "kan-regel" som er avhengig av at skoleeieren ber om at politiattest fremlegges i en konkret sak. Innholdet av politiattesten er som for første ledd, se ovenfor.

I bestemmelsens *tredje ledd* omtales hvilke konsekvenser det skal få dersom en anmerkning om dom for seksuelt overgrep mot en mindreårig fremgår av politiattesten. Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, kan ikke ansettes, hverken fast eller midlertidig, i grunnskolen eller i noen av de aktivitetene som er nevnt i bestemmelsens første ledd, jfr. omtale i første avsnitt ovenfor. Tilsvarende forbud er ikke gitt for ansettelse i videregående skole. Den som har ansvar for ansettelsen må her konkret vurdere hvilke konsekvenser en dom for seksuelt overgrep mot mindreårig skal få.

Foreligger en dom for seksuelt overgrep mot *andre enn* mindreårige, skal det - både i grunnskolen og i videregående skole - konkret vurderes av den som er ansvarlig for ansettelsen hvilke konsekvenser en slik dom skal få. Tilsvarende gjelder dersom det foreligger brudd på andre bestemmelser nevnt i politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd. Dette gjelder også dersom det ikke foreligger en dom, men "bare" en siktelse eller en tiltale for lovbrudd nevnt i politiattesten. Da må også en slik konkret vurdering gjøres – siktelse eller tiltale er ikke tilstrekkelig som automatisk forbud mot ansettelse, heller ikke om det gjelder seksuelt overgrep mot mindreårig.

Begrepet "mindreårige" avløste begrepet "barn" ved lovendring som trådte i kraft 1. august 2011, jfr. nedenfor. I Prop. 96 L (2010-2011) het det om dette følgende: "Omgrepet barn er endra til mindreårig. Dette innebar ikkje noka realitetsendring." Begrepet er ikke nærmere definert i opplæringsloven. Men det er alment akseptert at man med dette begrepet mener en person som ikke har nådd myndighetsalder, altså ikke er fylt 18 år. Det er også i tråd med definisjon av begrepet "mindreårig" i vergemålsloven § 8.

Fjerde ledd i bestemmelsen inneholder en forskriftshjemmel. Denne er benyttet, se nedenfor.

Fordi opplæringsloven § 10-9 om politiattest i sin helhet for oversiktens skyld er omtalt her, presiseres at det kun er tredje ledd – konsekvenser av anmerkning - som foreslås endret. Videre er forslaget begrenset til konsekvenser en dom for seksuelt overgrep mot en mindreårig, ikke andre lovbrudd, vil få for person som søker ansettelse i videregående skole.

I kap. 15 i forskrift til opplæringsloven, gitt med hjemmel i opplæringsloven § 10-9 fjerde ledd, heter det at politiattest kun skal fremlegges av den som blir tilbudt stillingen. Dette skal fremgå av utlysningsteksten. Politiattest skal ikke vedlegges søknaden om en stilling.

Opplæringsloven § 10-9 gjelder også for private grunnskoler omtalt i opplæringsloven § 2-12.

3.3 Friskoleloven

Friskoleloven § 4-3 er i sitt innhold omtrent likelydende med opplæringsloven § 10-9. Musikk- og kulturskole og skolefritidsordning omhandles ikke. Ellers er den identisk med opplæringsloven § 10-9.

Det er gitt bestemmelser om politiattest i forskrift til friskoleloven, jfr. forskriftens kap. 8. Disse er likelydende med bestemmelsene i kap. 15 i forskrift til opplæringsloven.

Om gjeldende rett på friskoleområdet, se omtalen under pkt. 3.2 ovenfor om opplæringsloven.

3.4 Folkehøyskoleloven

I folkehøyskoleloven § 6 heter det at styret ved den enkelte skolen avgjør om de som skal ansettes, fast eller midlertidig ved skolen, må fremlegge politiattest med tilsvarende innhold som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Styret ved skolen vurderer i så fall konsekvensene av eventuelle anmerkninger på politiattesten i den enkelte ansettelsessak.

Det er her ikke krav om fremleggelse av slik politiattest. Styret skal i hver enkelt ansettelsessak vurdere om politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd skal fremlegges. Bestemmelsen er altså en "kan"-regel. Er imidlertid slik politiattest fremlagt, skal styret vurdere hvilke konsekvenser anmerkninger på politiattesten skal få.

4 Opplæringsloven § 10-9 - kort tilbakeblikk

Krav om fremleggelse av politiattest for personer som ansettes i *grunnskolen* ble tatt inn i opplæringsloven 17. juli 1998 nr. 61. Loven trådte i kraft 1. august 1999. Det ble der samtidig lovfestet at personer dømt for seksuelle overgrep mot barn ikke kunne ansettes i grunnskolen. Dette ble vurdert som nødvendig for å hindre seksuelle overgrep mot barn i skolen. At seksåringene ble skolepliktige fra 1997 var et ytterligere argument for forbudet. Hensynet til barnas trygghet ble vurdert som viktigere enn straffedømtes muligheter for resosialisering og retur til yrkeslivet.

Loven inneholdt ikke tilsvarende krav om fremleggelse av politiattest for ansettelse i *videregående skole*. Det ble under lovbehandlingen lagt til grunn at elever i videregående skole er bedre i stand til å verne seg mot overgrep enn elever i grunnskolen.

Krav om fremleggelse av politiattest for ansettelse i *videregående skole* ble vedtatt sommeren 2005, jfr. Ot.prp. nr. 57 (2004-05). Lovendringen ble foranlediget av et anmodningsvedtak i Stortinget fra 17. juni 2004, vedtak nr. 573. Her ble regjeringen bedt om å foreslå krav om fremleggelse av politiattest også for personer som skal ansettes i

videregående skole. Politiattesten skulle vise om vedkommende var siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep. Men det ble ikke lovregulert om ulike anmerkninger skulle vurderes nærmere i ansettelsessaker og eventuelt få konsekvenser.

Ved lovendring med ikrafttredelse 1. august 2011, jfr. Prop L (2010-2011), ble dagens ordlyd i opplæringsloven § 10-9 tredje ledd annet punktum vedtatt. Her heter det følgende: "*I andre tilfelle må konsekvensene av merknader på politiattesten vurderast konkret.*" Denne formuleringen er myntet på en rekke ulike forhold, jfr. omtalen av opplæringsloven § 10-9 tredje ledd ovenfor under pkt. 3.2 om gjeldende rett. Blant disse forholdene er også det tilfellet at en person med dom for seksuelt overgrep mot mindreårig er tilbudt ansettelse i videregående skole. Det må da vurderes konkret om en slik overgrepssdom skal få konsekvenser for om personen kan bli ansatt i stillingen.

Etter dette har det ikke skjedd endringer i opplæringslovens bestemmelser om politiattest. Bestemmelsene om politiattest i friskoleloven og folkehøgskoleloven er bygget over samme lest som bestemmelsene i opplæringsloven.

5 Departementets vurderinger

Ulike hensyn gjør seg gjeldende for å vurdere om person dømt for seksuelt overgrep mot mindreårig skal forbys ansettelse i videregående skole. Noen slike hensyn vil bli vurdert i det følgende.

Hensynet til å beskytte barn i grunnskolen er særlig stort med en aldersspredning fra seks år og oppover. Barn i denne aldersgruppen har små muligheter for å forsvare seg fysisk og psykisk mot overgrep fra voksne. Skadepotensialet knyttet til seksuelle overgrep mot barn er også stort. Beskyttelseshensynet veier derfor tungt selv om regler om politiattest ikke kan gi noen garanti mot overgrep.

Hensynet til barn og deres behov for vern er omtalt i FNs Barnekonvensjon artikkel 3 som et grunnleggende prinsipp. I samme konvensjon, artikkel 19, understrekes at alt må gjøres for å verne barn mot vold og overgrep.

Departementet legger til grunn at barn er bedre i stand til å beskytte seg mot seksuelle overgrep jo eldre de er. Det betyr imidlertid ikke at eldre barn og unge – i videregående skole - ikke har krav på samme vern gjennom ansettelsesforbud. Selv om elever i videregående skole normalt kan beskytte seg bedre mot seksuelle overgrep enn elever i grunnskolen, kan slike overgrep skje også mot elever i den eldste aldersgruppen. Den vide retten til videregående skole innebærer at elevene der utgjør en mangfoldig elevgruppe. En slik gruppe vil bestå av elever med ulike forutsetninger, ulik alder og som av forskjellige grunner kan ha et særskilt behov for vern. Etter departementets syn taler dette for at personer dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige heller ikke bør ansettes i videregående skole.

Et annet viktig forhold er *tillitshensynet*. Mange barn og unge tilbringer mer tid sammen med andre voksne enn egne foreldre. Både grunnskolen og videregående skole er store og viktige arenaer for elevenes oppvekstmiljø. Lærere og andre ansatte i skolen opparbeider

seg gjennom sin posisjon i skolehverdagen et nært makt- og tillitsforhold til elevene. Det er viktig at elevene har tillit til dem som arbeider på skolen. For å opprettholde denne tilliten er det derfor av stor betydning at elevene kan føle seg trygge på at de personene som arbeider i skolen – heller ikke i videregående skole - er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige. Elever – både i grunnskolen og videregående skole - kan dessuten være i en sårbar fase av livet. De er derfor avhengige av trygge relasjoner til voksenpersoner som de omgås.

Et overgrep mot noen i elevgruppen – enten det er i grunnskolen eller i videregående skole - kan gjøre stor skade for den som blir utsatt for det. Noen garanti mot overgrep kan aldri oppnås, heller ikke gjennom krav til politiattest. Men forbud mot ansettelse er et *signal* til potensielle overgripere om hvor alvorlig samfunnet ser på slike handlinger. Et slikt forbud vil også kunne forhindre at nettopp en slik person, domfelt for et seksuelt overgrep mot mindreårig, kommer i en slik posisjon at han gjennom sitt arbeid får et nært forhold til barn og unge.

Det finnes *skoler med både ungdomstrinn og videregående skole*. Ved slike skoler kan det være uhensiktsmessig å ha ulike regler for hvilke konsekvenser en overgrepdom skal få. Det kan tale for den endringen som departementet foreslår. Men departementet understreker at det er få slike skoler.

Det er i dag forbud mot ansettelse i *skolelignende aktivitetstilbud* for person med dom for seksuelt overgrep mot mindreårig. Selv om slike tilbud er mest vanlig i grunnskolen, gjelder forbudet også slike tilbud i videregående skole. Det virker uhensiktsmessig at forbud mot ansettelse skal gjelde for skolelignende aktivitetstilbud i grunnskolen mens det i videregående skole må gjøres en konkret vurdering av hvilke konsekvenser en overgrepdom skal få. Dette taler for den løsningen som departementet foreslår.

Som et hensyn i motsatt retning kan et forbud mot ansettelse for en overgrepdom opplevs som en *dobbeltstraff*. Dersom en ansettelse i et konkret tilfelle heller ikke vurderes som en fare for elevens helse eller sikkerhet, kan et slikt forbud opplevs som urettferdig og uforholdsmessig. Det reduserer den domfeltes sjanse til resosialisering og retur til yrkeslivet. Muligheten for resosialisering og retur til yrkeslivet vil med ansettelsesforbud fremdeles være til stede, men ikke i skolen.

Mange peker på at *yrkesetiske* problemstillinger knyttet til læreryrket først og fremst bør ivaretas i skolens daglige liv gjennom forebyggende arbeid, bevisstgjøring, opplæring, kompetanseutvikling, personalpolitikk, lederutdanning og gode rammer for et trygt og åpent læringsmiljø. Et grundig ansettelsesintervju, sjekk av referanser og andre undersøkelser gjør det også mulig for den som har ansvar for ansettelsen å gjøre seg godt kjent med bakgrunnen til den som blir tilbudt en stilling. Dette kan være viktigere enn krav om fremlagt politiattest og innholdet i den.

Den som har ansvar for å ansette en person i videregående skole må i dag vurdere om en person dømt for seksuelt overgrep mot mindreårig kan anses. De avveiningene som da må gjøres er vanskelige. Det gjelder også på fylkeskommunalt nivå selv om kanskje en fylkeskommune - i hvert fall i noen tilfeller – kan ha noe større kompetanse til dette enn

en kommune. Konsekvensene av en feilvurdering på dette området kan være uheldige for de elevene den gjelder. Den som utøver dette krevende skjønnet vil sjelden være sikker nok. Å være ganske eller nesten sikker er etter departementets syn her ikke godt nok og vil innebære en risiko. Risikoen er slik departementet ser det såpass betydelig at det mest hensiktsmessige vil være å fastslå i loven at ansettelse ikke kan skje.

Departementet er innforstått med at det ikke alltid fremgår av en politiattest om et seksuelt overgrep har vært nettopp mot en mindreårig. Det beror på hvilket straffebud som er overtrådt. Men det faktum at det på politiattesten er anmerket et seksuelt overgrep gir den som skal vurdere ansettelsen en direkte foranledning til nærmere å undersøke forholdet. Det kan gjøres ved å spørre den domfelte selv eller sjekke med politiet.

En alternativ ordning kunne være å knytte rekkevidden av ansettelsesforbudet til *hvilke straffebud* som er brutt. Seksuelle overgrep mot mindreårige kan dekke over situasjoner av ulik alvorlighetsgrad. Den mildeste formen for overgrep er tilfeller uten fysisk kontakt mellom barn og overgriper. Som eksempler kan nevnes blotting og fremvisning av pornografi. En adskillig grovere form for seksuelt overgrep er hvor overgriper tiltvinger seg seksuell omgang med en mindreårig. Mellom disse ytterpunktene kan det tenkes ulike former for seksuelle handlinger med fysisk kontakt mellom barn og overgriper. Hvis et ansettelsesforbud for eksempel begrenses til seksuell omgang, alternativt andre seksuelle handlinger med fysisk kontakt mellom barn og overgriper, og ikke skal gjelde de mildere formene for overgrep som nevnt ovenfor, får vi ulike regler i grunnskolen og videregående skole. I grunnskolen rammes alle seksuelle overgrep mot mindreårig – milde som grove - av ansettelsesforbud. Dom for blotting eller fremvisning av pornografi, begge deler for mindreårige, er etter departementets syn tilstrekkelig til å vurdere domfelte som en uegnet voksenperson for elevene å måtte forholde seg til, også i videregående skole. Elevene må også her kunne vurdere alle ansatte som tillitspersoner som de fullt ut kan ha trygge og gode relasjoner til. Elevene tilbringer – ofte også alene - mye tid med voksenpersoner i skolen over lange perioder.

Departementet mener på en slik bakgrunn at en ordning hvor konsekvensen av et seksuelt overgrep skal knyttes til ulike straffebud, ikke er en farbar vei å gå. Det vil heller ikke oppfylle intensjonen om ensartede regler på dette området i grunnskole og videregående skole. Dessuten vil dette skape ytterligere tilfeller hvor konkrete vurderinger må gjøres for å ta stilling til om en dom skal få konsekvenser for en ansettelse.

Et annet alternativ kunne være å la *straffens lengde* i en overgrepssak være førende for hvilke konsekvenser dommen skal få for et ansettelsesforhold. Det kan som nevnt ovenfor være stor forskjell på alvorlighetsgraden i et seksuelt overgrep. En straffeutmåling avspeiler normalt en saks alvor. På den annen side kan straffeutmålingen tenkes å variere i relativt like tilfeller. Det kan skyldes individuelle forhold i saken. For eksempel kan redusert straff gis en overgriper som gjennom samarbeid med politi- og påtalemyndighet bidrar til å oppklare saken ved å legge alle kort på bordet. Det kan også gis redusert straff på grunn av tiden som er gått fra overgrepet skjedde til saken kom til domstolsbehandling. Å legge avgjørende vekt på hvilken straff som er idømt kan derfor gi utilsiktede og tilfeldige utslag i en ansettelsessak. Det kan neppe hevdes at en person som

har fått redusert straff for sendrektig påtale- eller domstolsbehandling er mer egnet som ansatt i skolen enn en person som fikk sin sak raskt til behandling ved domstolen.

Departementet vurderer det derfor slik at en vurdering av hvilken straff som er utmålt i en konkret overgrepssak ikke kan være avgjørende. At en person har begått et seksuelt overgrep mot en mindreårig og er dømt for dette, må etter departementets syn gi et signal godt nok om personen og at vedkommende ikke er ønskelig i skolen for å arbeide med barn og unge. Det gjelder uavhengig av domstolens konkrete straffutmåling og uavhengig av hvilket konkret straffebud overgriperen blir dømt etter. Hvor lang straff som er utmålt bør i en slik sammenheng være uten betydning.

Departementet vil på grunnlag av ovennevnte hensyn foreslå at det lovfestes et forbud mot ansettelse i videregående skole på lik linje med det som i dag gjelder i grunnskolen. Det avgjørende hensynet er de unges behov for vern. Et seksuelt overgrep mot en mindreårig er alvorlig. Det er etter departementets syn diskvalifiserende for å arbeide med barn og unge i skolen, herunder i videregående skole. Dette hensynet veier tyngre enn hensynet til at en overgrepssak – etter sonet straff – skal få adgang til å bli ansatt i videregående skole. Det er viktig å understreke at unge oppholder seg i skolen over lange perioder, også alene med lærere og andre ansatte.

Samme løsning foreslås for elever i videregående skole som faller inn under friskoleloven.

For elever i folkehøyskoler foreslås også en løsning med forbud mot ansettelse dersom fremlagt politiattest viser dom for seksuelt overgrep mot mindreårig. For folkehøyskoler kommer i tillegg det faktum at elevene på langkurs bor i internat, jfr. folkehøyskoleloven § 2 bokstav b. Det betyr at disse elevene også tilbringer mye av sin fritid på skolen. Størparten av elevene på folkehøyskoler går der etter videregående skole og er således over myndighetsalder. Men det er også en del av elevene på langkurs som er under 18 år. Elever i folkehøyskoler over myndighetsalder bør etter departementets syn ha krav på samme vern som mindreårige elever på de samme skolene, jfr. det som er sagt tidligere om dette.

For ansettelse i folkehøyskoler foreslås i tillegg at det må være obligatorisk å legge frem politiattest med slikt innhold som angitt i politiregisterloven § 39 første ledd. For at det skal være sammenheng og harmoni i regelverket mellom skoler etter opplæringsloven, friskoleloven og folkehøyskoleloven, kan det ikke lenger være opptil folkehøyskolens styre om politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd skal fremlegges. Poenget må være – også for folkehøyskolene – at styret skal slippe å gjøre krevende vurderinger av hvilke konsekvenser en dom for seksuelt overgrep mot en mindreårig skal få for en ansettelsessak. Hensynet til elevene tilsier også at det må fremlegges politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd ved alle ansettelsessaker i folkehøyskolene. Foreligger videre en så alvorlig anmerkning på politiattesten som en dom for seksuelt overgrep mot en mindreårig, må konsekvensen være at vedkommende ikke kan ansettes. Departementet ser ingen grunn til at folkehøyskolene her skal ha andre regler enn grunnskoler og videregående skoler.

6 Departementets forslag

Opplæringsloven § 10-9 tredje ledd foreslås endret slik at personer som har begått seksuelt overgrep mot mindreårig ikke kan ansettes i videregående skole. Tilsvarende endring blir foreslått for elever i videregående skole som omfattes av friskoleloven.

For folkehøyskoler foreslår vi en tilsvarende realitetsendring. Videre foreslås en plikt til å fremlegge politiattest, jfr. politiregisterloven § 39 første ledd, ved alle ansettelser. Det foreslås her at dagens "kan"-regel endres til en "skal"-regel.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

I videregående skoler vil ikke forslaget føre til utstedelse av flere politiattester. Der er det allerede obligatorisk å fremlegge politiattest i forbindelse med ansettelse.

Forslaget innebærer at det ved ansettelser i folkehøyskoler blir obligatorisk å fremlegge politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd. Det vil her sannsynligvis innebære behov for å utstede noen flere slike politiattester enn i dag. Økningen vil likevel være beskjeden. Departementet legger derfor til grunn at forslaget ikke vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser for politietaten.

For videregående skoler og folkehøyskoler innebærer forslaget at innhentede politiattester vil bli administrativt enklere å behandle fordi skolene ikke lenger skal gjøre skjønnsmessige vurderinger hvis det er en anmerkning om dom for seksuelt overgrep mot en mindreårig.

Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser dekkes innenfor berørte departementers gjeldende budsjetttrammer.

8 Kommentarer til lovforslaget

Det blir kun foreslått en mindre tilføyelse i første punktum slik at videregående skole blir inkludert i oppregningen. Dette er tilfellet både for opplæringsloven og friskoleloven.

Det foreslås ingen endringer i opplæringsloven § 10-9 tredje ledd andre punktum om "andre tilfelle." Dette er myntet på flere tilfeller enn at en person er dømt for seksuelt overgrep mot mindreårig. Det samme gjelder friskoleloven § 4-3 tredje ledd andre punktum.

I folkehøyskoleloven § 6 første punktum blir det foreslått at politiattest med innhold som i politiregisterloven § 39 skal fremlegges. For folkehøyskoler blir kravet om slik politiattest gjort obligatorisk og dermed gjort om fra en "kan"- til en "skal"-regel.

Foreligger en dom for seksuelt overgrep mot mindreårig, kan personen som er tilbudt en stilling ikke ansettes i stilling ved skolen, hverken fast eller midlertidig. Dette ansettelsesforbudet foreslås som et nytt andre punktum i bestemmelsen.

I folkehøyskoleloven § 6 første ledd blir det tilføyd et nytt tredje punktum om "andre tilfelle", jfr. det som er sagt ovenfor om tilsvarende i opplæringsloven og friskoleloven.

Dette er en omskrivning av det som i dag står i folkehøyskoleloven § 6 første ledd andre punktum. Det er kun en språklig endring, ingen realitetsendring.

9 Lovforslag

Opplæringsloven

§10-9 tredje ledd første punktum skal lyde:

"Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot mindreårige, kan ikkje tilsetjast fast eller mellombels i grunnskolen, *i vidaregåande opplæring* eller i musikk- og kulturskolen, i skolefritidsordninga, for å gi leksehjelp eller i skoleliknande aktivitetstilbod som nemnd i første ledd. I andre tilfelle må konsekvensane av merknader på politiattesten vurderast konkret."

Friskoleloven

§ 4-3 tredje ledd første punktum skal lyde:

"Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot mindreårige, kan ikkje tilsetjast fast eller mellombels i grunnskolen, *i vidaregåande opplæring* eller i skoleliknande aktivitetstilbod eller for å gi leksehjelp etter § 7-1 e. I andre tilfelle må konsekvensane av merknader på politiattesten vurderast konkret."

Folkehøyskoleloven

§ 6 skal lyde:

"Den som skal ansettes fast eller midlertidig ved en folkehøyskole, skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, kan ikke tilsettes fast eller midlertidig i slike skoler. I andre tilfelle må konsekvensene av merknader på politiattesten vurderes konkret."